

Ledamot Aittakumpus fullmäktigemotion om automatisk uppföljning av avgiftstaket för hälso- och sjukvårdens klientavgifter på klientens vägnar

Jag föreslår att Västra Nylands välfärdsområde börjar automatiskt och på klientens vägnar följa upp när avgiftstaket för hälso- och sjukvårdens klientavgifter har uppnåtts.

På välfärdsområdets och Social- och hälsovårdsministeriets webbplatser berättas följande om avgiftstaket som gäller hälso- och sjukvårdens avgifter:

”För avgifter inom den offentliga hälso- och sjukvården finns ett avgiftstak per kalenderår. Från och med ingången av 2026 är avgiftstaket 815 euro. Avgifter som tas ut för tjänster som en person under 18 år använder beaktas tillsammans med vårdnadshavarens avgifter när man beräknar om avgiftstaket har uppnåtts. När avgiftstaket har uppnåtts är tjänsterna avgiftsfria för alla de personer vars avgifter tillsammans har räknats in i avgiftstaket.

Enligt lagen om klientavgifter ska klienten själv kontrollera att avgiftstaket har nåtts. Klienten ska med elektronisk blankett meddela välfärdsområdet att avgiftstaket har nåtts. Därefter behandlar välfärdsområdet ansökan och räknar in avgifter som uppkommit i välfärdsområdets tjänster och HUS tjänster. (Mer information om ämnet <https://www.luvn.fi/sv/kund-hos-oss/klientavgifter/avgiftstak>)

Om klienten under kalenderåret har betalat mera än 815 euro i avgifter för tjänster som ingår i avgiftstaket, har han eller hon rätt att få tillbaka de avgifter som betalats till för högt belopp. Kravet på återbetalning av de avgifter som betalats till ett alltför högt belopp ska ställas till välfärdsområdet före utgången av kalenderåret efter det år då gränsen överskridits.”

Välfärdsområdets fakturering av hälso- och sjukvårdsavgifter upphör alltså inte automatiskt även om avgiftstaket uppnås, eftersom lagen om klientavgifter inom hälso- och sjukvården (<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/1992/734>) innehåller följande formulering: ”Klienten ska själv kontrollera att avgiftstaket har nåtts.”

I motiveringarna till lagtexten anges som bakgrund att man till exempel i det egna välfärdsområdets nuvarande system för uppföljning av fakturering och avgifter inte får uppgifter om klientens fakturor från andra välfärdsområden. Ingen annan än klienten själv kan i det nuvarande systemet alltså veta när avgiftstaket faktiskt uppnås för klientens del. Det bör dock noteras att även om motiveringen till lagtexten är denna, kan lagen med sina nuvarande formuleringar inte hindra vårt välfärdsområde från att följa upp när

avgiftstaket uppnås i fråga om de avgifter som går igenom våra faktureringsystem.

Tekniskt sett skulle förändringen troligen vara mycket enkel: i faktureringsystemen skulle man fastställa ett avgiftstak som avbryter faktureringen. Om klienten också har avgifter från andra områden innan denna automatiska spärr träder i kraft borde hen fortfarande behöva meddela dessa självmant till vårt välfärdsområde för att avgiftstaket också omfattar dessa avgifter.

För en mycket stor del av våra klienter uppkommer avgifterna enbart i vårt eget välfärdsområde, och denna lilla och enkla tekniska ändring skulle betjäna samtliga personer. Reformen skulle alltså vara tekniskt liten men betydande till sina verkningar. Många personer med låga inkomster måste naturligtvis följa upp uppkomsten av avgifter mycket aktivt, eftersom de helt enkelt inte har råd med extra kostnader, men alla har inte möjlighet till detta på grund av sin livssituation.

Bakgrunden till motionen är en äldre man som kontaktade mig och berättade om sin erfarenhet: hans hustru fick delvis vård i hemmet, delvis institutionsvård. Avgifterna för hälsovårdsåtgärder debiterades från hustruns konto men maken kunde inte följa upp avgiftssaldot i realtid. Han hade inte rättigheter till uppföljning, eftersom hustrun hade en annan utsedd intressebevakare. Eftersom intressebevakaren inte hade följt upp avgifterna eller meddelat när avgiftstaket har uppnåtts fakturerade vårt välfärdsområde i fallet över 3 000 euro till för stort belopp.

Det nuvarande systemet kan alltså leda till oskäligen situationer. En person med mycket låga inkomster kan tvingas betala extra avgifter om hen exempelvis inte alls är medveten om att avgiftstaket finns. Det nuvarande arrangemanget skulle vara motiverat om avsikten vore att ta ut så många obefogade avgifter som möjligt och driva människor in i betalningssvårigheter. Målet med avgiftstaket är ändå det motsatta. Dessutom är det nuvarande systemet också mycket byråkratiskt. I stället för att datasystemen automatiskt följer upp när avgiftstaket uppnås för en mycket stor, sannolikt övervägande, andel krävs nu manuella arbetsinsatser för att till exempel handlägga ansökningar om återbetalning av avgifter.

Undertecknade

den 24 februari 2026

Aittakumpu Birgit / inlämnare av motionen

Kajava Henna
Nurminen Minna
Ahlroos Tiina
Paakkunainen Lotta
Ahjoniemi Satu
Rodriguez Elina
Akinyemi Aino
Värmälä Johanna
Hiila Eeva
Saari Leena
Ali Habiba
Ahonen Emmi
Vallin Riitta
Karimäki Johanna
Skaffari Laura
Hukari Hanna
Partanen Henna
Hyrkkö Saara
Laine Anna
Felipe Sini
Kokko Elina
Keisteri-Sipilä Elli
Tiitinen Helena
Laaksonen Merja
Immonen Ella
Salovaara Taru
Juvonen Arja